

## לוח ראשי תיבות:

רח"ר - רבי חיים רוטר.

רד"ש - רבי דוד שוימר.

רמ"ש - רבי משה שטרנבוך.

רמ"ב - רבי משה ברנדסדורפער.

רמח"ב - רבי משה חיים בויאר.

רנ"י - רבי נחום יברוב.

רנ"פ - רבי נפתלי פרנקל

רב"ר - רבי ברוך רושגולד.

רד"ל - רבי דב לנדאו.

## בירור המציאות

זריקות בעופות - מידע כללי	(א) שוק העופות הפך להיות ריכוזי ביותר, ואם עד לפני כ-3 שנים היו כלול כ-5,000 עופות, כיום יש בכל משק מאות אלפי עופות (רד"ש, עמ' לד; רח"ר, עמ' ה).
זמן הזריקה	(ב) ההזרקה נעשית ביום ה-12 לבקיעת האפרוח (רח"ר, עמ' מד). מטרת הזריקה היא, שתוצר דלקת, ומערכת החיסון תתגבר עליה (רד"ש, עמ' לג).
המזריקים	(ג) בעבר המזריקים היו מומחים במלאכתם, אבל כיום ההזרקה כיום היא ע"י תאילנדים, שאינם מומחים בזה (רד"ש, עמ' לד; רח"ר עמ' ה; רד"ל עמ' עג).
חומר הזריקה	(ד) חומר ההזרקה כיום הוא חריף יותר, ומחלחל יותר (רח"ר עמ' ה, יז; רנ"פ, עמ' סה; רד"ל עמ' עג). בזמן המנחת יצחק לא חלחל, ואין הסבר ברור מה נשתנה כיום שהחומר מחלחל (רח"ר, עמ' נג). ורואים בהרבה עופות שחומר ההזרקה חלחל לתוך הבשר, בין הגידים הפנימיים (רח"ר, עמ' ס; ראה גם רמ"ש עמ' מו, ולהלן אות לא).
הדלקת	(ה) מה שרואים הוא, בשר מקולקל במראה לבן בשוק, במקום הזריקה, והוא מתפשט עד הקרומים שסביב הגידים שבצומת הגידים (רח"ר עמ' טז). וכל אחד יכול לראות שבשוק בו הוזרק, אפשר לגרד עם סכין לפני עוד ועוד, ואילו השוק השני קשה כברזל (רח"ר עמ' ה).
	(ו) הדלקת נקראת אצל הוטרינרים 'דלקת'; 'נימוק הרקמות'; 'בשר מת' (רח"ר עמ' י; רמ"ב עמ' פא; וראה עוד להלן אות יב); 'צללקת' (רד"ל, עמ' עג; רמ"ב עמ' פא). ברוב המקרים אין נפיחות (רמ"ש, עמ' מח).
	(ז) הדלקת גורמת שלא יראו את הגידים דרך הרקמות, בשונה משוק שלא הוזרק (רח"ר עמ' יג, יז, ל; רד"ש עמ' לו).
תקופות הדלקת	(ח) לפי וטרינר, המצב שונה מתקופה לתקופה, הן לקולא והן לחומרא (רח"ר, עמ' לא).
אחוזי הדלקת	(ט) האוסרים: מקרים אלו של דלקת זו בצוה"ג הם בין 60% ל-90% <sup>1</sup> (רח"ר, עמ' כד, נג, ס, סב; רד"ש עמ' לד).
הדלקת בהמשך חיי האפרוח	(י) האוסרים: היה מקרה שהעופות נותרו כלול עוד שלשה שבועות אחרי הזריקה, והלקותות היו הרבה יותר חזקות ונראות, וגם ביותר אחוזים מהעופות (ראה פירוט ב' עובדות להלן אות כו) (רח"ר עמ' כא, לב; רד"ש, פרוטוקול עמ' כו - כז; רד"ש עמ' לה, מ; וראה תגובת רמ"ב עמ' כט).
מהות הדלקת	(יא) המתירים: מראה הלובן אינו אלא מחמת הגירוי, כמו שאמרו וטרינרים (שהוא משום השמן המינרלי שיש בחומר החיסון), ואין זה ריקבון (רמ"ש, עמ' מז, מח, ח).
	(יב) האוסרים (תגובה): דעת הוטרינרים חלוקה; יש אומרים שאין שום לקותא בגידים ושום נמק, ויש אומרים שהחומר יוצר נמק בגידים, והם נחסרים,

<sup>1</sup> משפחת אטיק ביקשו מבדק מטעם הבד"ץ שיבדוק להם עופות שאין בהם שום ספיקות, ומתוך 250 עופות, נמצאו רק 45 עופות שאין בהם שאלה (רח"ר, עמ' כד). גם בחסידות תולדות אברהם יצחק נמצאו רק 80 עופות נקיים לגמרי, מתוך 600 עופות (רח"ר, עמ' כד, לא; וראה עמ' עד - כמאה מתוך כשבע מאות).

אפילו אם הם נראים יפים, ואפשר לראות זאת במעבדה. ועוד אומרים הוטרנרים, שכל גיד שבא במגע עם דבר לח (אפילו מים), מאבד את הגמישות והחוזק שלו, אף שאין רואים זאת במראה עינים (רח"ר, עמ' נז, נט, ס, יג; וראה להלן אות מט).

האוסרים:  
נזק לגידים עצמם

**(יג) האוסרים:** בשוק שהזריקו יש הרבה שאלות בצומת הגידין, ולא בשוק השניה. וגם לא בעופות שהוזרקו בחזה (רנ"פ, עמ' סה).

**(יד) האוסרים:** לעתים גם מוצאים גיד בצורת 'זיגזג' (רח"ר עמ' יג).

המתירים:  
סיבות אחרות  
לנזק לגידים

**(טו) המתירים (תגובה):** מה שטענו האוסרים שראו גידים שניזוקו, הוא משום שראו את העופות אחרי המליחה, שאז משתנים הגידים (רמ"ש עמ' ח).

**(טז) האוסרים (תגובה):** אם כן, מדוע עופות שלא הוזרקו בשוק (או שהוזרקו בשוק למעלה - ראה להלן אות כב), לא נשתנו הגידים, וגם בעוף שהוזרק בשוק, יש הבדל בין שני הרגלים (רח"ר, עמודים יז, לב, נד).

**(יז) המתירים:** האוסרים פתחו את מקום צוה"ג ע"י מי שאינו מומחה, וניזוק בפתיחה (רמ"ש, עמ' מז).

**(יח) האוסרים (תגובה):** העופות נפתחו ע"י מומחים (הגר"נ יברוב, הגר"מ ברנדסדורפער, והגר"ד שוימער). וגם הג"ר מאיר ברנדסדורפער בזמנו אסרם (ראה להלן אות ל), אף שהיה מומחה. ואולי הכוונה למומחיות בבדיקה ברגל הצהובה, אבל באמת אין זה מקום הריעותא, ולא שם צריך לבדוק, אלא למעלה (רח"ר עמ' נג, נח - וראה בזה עוד להלן אות כא).

**(יט) המתירים:** השוקיים נבדקו ע"י האוסרים אחרי שנחתכו מן העוף, ואז מתכווצים הגידים (רמ"ש עמ' מז).

**(כ) האוסרים (תגובה):** נבדקו גם עופות שלמים, ולא רק שוקיים (רח"ר עמ' נח).

אם בבדיקת  
העדה"ח רואים  
דלקת זו

**(כא) האוסרים:** בדיקת צוה"ג של העדה"ח היא ברגל הצהובה עם הקשקשים, ושם אפשר לבדוק רק 8 גידים, ובמקום הזריקה יש 5 גידים שאינם נבדקים כלל. כך שאין ראיה מבדיקת העדה"ח, כיון שיתכן שאם היו בודקים שם, היו מטריפים לפחות את חלקם, משא"כ כיום שפעמים רבות אינם רואים כלל את הכתם שבפנים (רח"ר, עמ' ל, לא (ראה שם מעשה בזה), נג, נח, סב - וראה שם הסבר באריכות, וכן הסבר הרד"ל עמ' 72, וראה שם עוד עמ' 73).

מקום הזריקות  
של העדה"ח,  
אם בצוה"ג או  
למעלה בשוק

**(כב) האוסרים:** הזריקות כיום הן בצומת הגידים עצמו, לכל הפחות במחצית העופות, או קרוב למחצית (ויתכן שאף ברוב העופות) (רח"ר, עמ' כט; רד"ש עמ' מב). ורואים בבירור שהחלק העליון נקי, וכל הכתם הוא למטה (רח"ר, עמ' כג, כד, נג; רד"ש, עמ' לד, עח; ובעמ' נג סיים רח"ר: "אולם הדבר עדיין צריך עוד בירור מעשי"). ובעבר ראו בבירור שנזל מלמעלה ללמטה, מה שאין כן כיום שרואים שהלקותא היא במקום צוה"ג עצמו (רד"ש, עמ' לד, עח). הלקותא בעבר היו נדירים, (אבל גם אז לפעמים היו משקים שהיו יותר מקרים, עד שהיו מקרים שהגיעו לכעשרים אחוז) (רח"ר, עמ' עח). ובעבר היתה שאלה זו כל כמה שבועות או כמה חודשים (בחורף יותר, ובקיץ פחות), ולא כיום שהבעיה היא ב-60%-90%, והוא משום שינוי מקום הזריקה (רד"ש, עמ' לד, עט). אם היתה הזריקה ב'משולש' (חיבור השוק לירך) היה נפתר רוב הבעיה (רח"ר עמ' כא).

**(כג) המתירים (תגובה):** אכן הזריקות אינן בצוה"ג עצמו, אלא במשולש, והמשגיה על הזריקות מטעם העדה"ח התעקש שכן הוא (עמ' כג; וראה גם דברי רמ"ש עמ' מה).

אם השגחת  
העדה"ח  
מועילה לפיקוח  
על מקום  
הזריקות

**(כד) האוסרים (תגובה):** כל גודל השוק אינו אלא כסנטימטר וחצי, כך שהמקום שאפשר להזריק בו לפי הוראות העדה"ח (למעלה מחצי העצם) הוא כשלשת רבעי ס"מ, וצריך לדייק להזריק בדיוק במקום (רח"ר, עמ' כג, נא; וראה רד"ש פרוטוקול עמ' כז, ורב"ר עמ' מד). וכשהשגיתו הרבנים באופן צמוד למזריקים שיזריקו למעלה מחצי העצם, עם מזריקים ותיקים כבר 30 שנה (לא תאילנדים), ביום כ"ח אב תשע"ו, הזריקו כ-5000 עופות בשעתיים. לעומת זאת, בהעדה"ח, השגית משגית אחד על 60,000 עופות ביום אחד (רד"ש, פרוטוקול עמ' כו - כז; וראה דברי רב"ר עמ' עז). הפועלים עושים הזריקות במהירות (רמ"ש, עמ' מט). עומדים עשרים תאילנדים בשורה אחת, ומזריקים לאלפי עופות, ועליהם משגית אחד, בעוד שבמהירות שהם עובדים, צריך משגית לכל פועל או לכל היותר לשני פועלים (רד"ש, עמ' לד). למשקים של מאות אלפי עופות יש רק שנים או שלשה משגיחים (רח"ר, עמ' ה). הפיקוח של העדה"ח לא מועיל לענין מקום הזריקה, כפי שרואים במציאות, וא"א להעיד על היום שהוא לילה (רח"ר, עמ' כא, כד).

נאמנות משגיחי  
העדה"ח

**(כה) האוסרים:** אי אפשר לסמוך בבירור המציאות על משגיחי העדה החרדית, כיון שהם נוגעים בדבר, ועוד, שעדותם הוכחה בחלקים נכבדים (רח"ר, עמ' ס).

**(כו) האוסרים:** להלן שתי עובדות שהשגיתו הרבנים באופן אישי שיזריקו בשוק למעלה, עם התוצאות:

בזריקות  
במשולש יש  
הרבה פחות  
דלקות מאשר  
בזריקות  
בצוה"ג עצמו

**(כז) עובדה א':** ביום ז' אד"ב תשע"ו, הוזרקו כ-5,000 עופות עם השגחה צמודה (אבל לא מתחילה ועד סוף, כי באו מאוחר, וסיימו לפני סיום הזריקות) עם מזריקים ותיקים כבר 30 שנה, שאינם תאילנדים. נשחטו עופות מתוכם ביום ב' ניסן תשע"ו, ונמצאו כשבע אחוז טריפות (ונראה שהטריפות הם משום שלא היתה השגחה מלאה על הזריקות). ביום כ"ז ניסן נשחטו עוד כמה מאות עופות, והלקותות היו נראות הרבה יותר חזקות, וגם היו קצת יותר אחוזים טריפה ממה שהיו ביום ב' ניסן, והיו עופות שהגידים נאכלו מחמת הזריקה (רד"ש, פרוטוקול עמ' כו; רד"ש, עמוד לה, מ).

ככל שמשתהים  
העופות יותר  
זמן לאחר  
הזריקה,  
הדלקת גוברת,  
ואף מזיקה  
לגידים עצמם

**(כח) עובדה ב':** ביום כ"ח אב תשע"ו, היתה השגחה צמודה מתחילה ועד סוף, על אותם מזריקים. ביום כ"ב אלול נשחטו כ-60 עופות, ו-59 עופות מתוכם היו ודאי כשרים. ואחד היה בו כתם, אבל ראו שבא מלמעלה (רד"ש, פרוטוקול - עמ' כו - כז; רח"ר, עמ' כד, לב). לאחר כשבועיים יום שחטו עוד כ-60 עופות, ובהם 8 היו להם כתם בצוה"ג, והכתם היה הרבה יותר חזק, ומתוך 8 אלו, 3 היתה בהם קריעה בגידים עצמם, ו-2 מסופקים (רד"ש, פרוטוקול עמ' כו - כז; רח"ר עמ', כד, כא, לב) (והיינו שגם אם מזריקים במשולש, עדיין יש מיעוט המצוי של טריפות - רח"ר עמ' כה). [וראה דברי רמ"ב עמ' כט על עובדות אלו].

גם בזריקות  
במשולש עדיין  
יש מיעוט  
המצוי של  
טריפות

**(כט) האוסרים:** גם בעופות הודו, שנשחטו עשרה שבועות לאחר הזריקה, היתה דלקת חזקה; דהיינו שהדלקת אינה נעלמת בהמשך לאחר הזריקה (ואגב, רואים שגם בהודו מזריקים בשוק) (רד"ש, פרוטוקול עמ' כז).

גם בתרנגולי  
הודו מזריקים  
בשוק

## משא ומתן הלכתי

- האוסרים:** כיון שיש כאן ריעותא, ה"ז בכלל דברי הרמ"א (יו"ד נו, ט) שכיון שאין אנו בקיאים בבדיקת צוה"ג של עוף, אם יש ריעותא הוא טריפה (רח"ר, עמ' טז; רד"ש עמ' לה, עט). והגר"מ ברנדסדורפער אסר במקרים כאלו (כשנזל מהמשולש לצוה"ג), אבל לא ידוע אם מדינא (רד"ש, עמ' יז, לג-לד, עח; רמ"ב עמ' כח; ורח"ר עמ' ל כתב שהוא מדינא). וק"ו כיום שכל החומר, הכתם והדלקת, במקום צוה"ג (ראה לעיל בבירור המציאות אות כב), וא"כ ק"ו שאסור (רד"ש, עמ' מ). "ואיני יודע [ולא שמעתי עד עתה] שום צד היתר בזה" (רנ"י, עמ' פ; כסלו תשע"ז). "נראה לי פשוט וברור שהוא טריפה" (רמ"ב, עמ' פא).
- המתירים (תגובה):** הריעותא היא רק בקרום הסמוך לגידים, ולאחר קילוף הקרום רואים שבגידים עצמם אין שום שינוי, והם בריאים לגמרי, ואפילו כשהלקותא דבוקה לגידים (מפני שהמחט נכנסה יותר לעומק, בין שרירי הרגל), אפשר לקלף בעדינות, ולראות שהגידים בריאים לגמרי (רמ"ש, עמודים ח, מו; רמ"ב עמ' כח).
- האוסרים (תגובה):** החשש הוא, שמכיון ששלט הריקבון בבשר, אנו חוששים שכמו כן שלט בגידים, ובמקום שיש חשש לא מהני מה שנראה לנו לעינים שהגידים שלמים (רח"ר עמ' טז, יג).
- האוסרים (תגובה):** אף אם אין נראה נזק בגידים, גם לקותא בקרום היא טריפה, כמבואר בקנה בושם (ח"א, מז-מט; ח"ב מ-מב), ומקורו מ'דעת תורה' למהרש"ם (נו, מי הדעת יח-יט, ועיי"ש סק"ו, והובא במנח"י ז, נב) (רח"ר, עמ' ל; רד"ש עמ' לו). ואפילו לא הגיע לגידים עצמם, אלא עד הגידים, ג"כ הוא טריפה, כמבואר בפוסקים (רד"ש, עמ' לח באריכות; רח"ר, עמ' ל, נה).
- האוסרים (תגובה):** בצרירות דם ג"כ הגידים שלמים ובריאים, ואעפ"כ כתב הרמ"א (יו"ד נו, ט) שהוא טריפה, וכן בעוד מקרים דומים בהלכה (רח"ר עמ' נד - נה, עיי"ש הדוגמאות). והרמ"א שכתב שאין בקיאים על כרחך מיירי כשהגידים שלמים, ולא כשנפסק גיד, שא"כ הוא טריפה בעצם, ולא מחמת העדר הבקיות, ומ"מ הטריף משום הריעותא (רח"ר, עמ' נו).
- האוסרים (תגובה):** כתב הש"ך כי במקום שיש דם עד שכמעט אין הגידים ניכרים מפני הדם, הרי זה בודאי לקותא, וכאן הדלקת גורמת שלא יראו את הגידים דרך הרקמות, ובשונה משוק שלא הוזק, וא"כ יש כאן לקותא (רד"ש, עמ' לו).
- האוסרים (תגובה):** אפילו אם עוברת הריעותא ע"י הדחה, ולא נשאר רושם, ובגידים עצמם אין שום ריעותא הוא טריפה, כמבואר בקנה בושם (ח"ב, סימן מ אות ב) (רד"ש, עמ' לט; רח"ר עמ' נו; ר"מ ברנדסדורפער, עמ' פא). וכן מבואר ברמ"א שאם יש דם סביב לצוה"ג אסור, אף שאפשר לשטוף (רח"ר, עמ' נו).
- המתירים:** בדלקת מבואר בפוסקים לפתוח ולראות אם בלוי, וכאן לא בלוי (רמ"ש, עמ' ח). הקרום אינו מתפורר, ואין זה נחשב ריקבון (רמ"ש, עמ' מז).
- האוסרים (תגובה):** לא ידוע המקור שצריך דוקא התפוררות (עיי"ש הראיות מהפוסקים) (רח"ר, עמ' נט).

האוסרים: יש  
כאן ריעותא  
האוסרת

המתירים:  
בגידים עצמם  
אין שום  
ריעותא

האוסרים:  
כשיש ריקבון  
בעוף בקרום,  
חוששים שיש  
גם בגידים, אף  
אם נראים  
שלמים

האוסרים: ראה  
מצרירות דם  
האוסרת אף  
שהגידים  
שלמים

האוסרים:  
דלקת היא  
ריעותא מחמת  
שמסתירה את  
הגידים, וכמו  
דס

האוסרים: אף  
אם אפשר  
להוריד  
הריעותא לא  
מהני

המתירים: כיון  
שהקרום לא  
מתפורר, לא  
חשיב ריקבון

- (לט) המתירים:** מה שרואים בקרום, אין זה ריקבון, אלא רק שינוי מראה, ובוה כתבו הפוסקים שכשר (רמ"ש, עמודים ח, מז).
- (מ) האוסרים (תגובה):** שינוי מראה אינו טריפה רק אם אין לקותא, אבל אם יש לקותא, הוא טריפה, כיון שתולים ששינוי המראה נמשך מהלקותא (רד"ש, עמ' לו; עיי"ש באריכות). שינוי מראה מחמת חריפות החומר כן מטריף (רח"ר, עמ' נט). ואין זה נחשב 'שינוי מראה', אלא ריעותא של דלקת (רח"ר, עמ' יז).
- (מא) המתירים:** גם אם יש נפיחות, העוף אינו נאסר אם נבדק העוף וראו שאין ריקבון (כמבואר בפוסקים), וכאן אין ריקבון (רמ"ש עמ' מח).
- (מב) המתירים:** אין זו דלקת, אלא הצטברות חומר (רמ"ש עמ' ח).
- (מג) המתירים:** מראה הלובן אינו אלא מחמת הגירוי, כמו שאמרו וטרינרים (שהוא משום השמן המינרלי שיש בחומר החיסון), ואין זה ריקבון (רמ"ש, עמ' מז, מח, ח).
- (מד) האוסרים (תגובה):** דעת הוטרינרים חלוקה; יש אומרים שאין שום לקותא בגידים ושום נמק, ויש אומרים שהחומר יוצר נמק בגידים, והם נחסרים, אפילו אם הם נראים יפים, ואפשר לראות זאת במעבדה. ועוד אומרים הוטרינרים, שכל גיד שבא במגע עם דבר לח (אפילו מים), מאבד את הגמישות והחוזק שלו (רח"ר, עמ' נז, נט, ס, יג). ובכלל אי אפשר לסמוך בזה על וטרינרים להגדיר שאין זו ריעותא, כיון שלפי התורה היא ריעותא, וכמבואר בריב"ש (תמז) (רח"ר, עמ' נט).
- (מה) המתירים:** החשש בריעותא הוא, שחוששים שמקור הריעותא הוא בצומת הגידים, אבל כאן ידוע שהוא מדלקת בקרום (רמ"ש, עמ' ח; וראה רח"ר, עמ' יז, כה).
- (מו) המתירים:** כיון שמצב העוף לאחר הזריקה אינו משתנה לגריעותא מיום ליום, אין לזה שייכות לכל מיני ריעותות ודלקות שמכלים הבשר (רד"ש, עמ' לט - בשם המתירים; והוא ממכתב ר' שמואל ברנדסדורפער).
- (מז) האוסרים (תגובה):** אפילו במצב שאם תשאר הריעותא בעוף כשהוא חי לא ישתנה בהמשך לגריעותא, ואפילו אם בהמשך יתרפא בתוך י"ב חודש, עדיין הוא טריפה, עד שיעברו עליו י"ב חודש (רד"ש, עמ' לט, עיי"ש). ועוד שבפועל הלקותות הולכות ומתחזקות ככל שעובר הזמן, כמו שהעיד הנסיון (ראה לעיל בבירור המציאות אות י) (רד"ש, עמ' מ).
- (מח) המתירים:** אף שהרמ"א כתב שכל ריעותא בצוה"ג אוסרים מחמת שאין אנו בקיאים, אין זה אלא בשאלה פרטית על עוף מסויים, אבל כאן מדובר בשאלה כללית, שנבדקה לאלפים ורואים שאין פגיעה בגידים, ובוה לא מיירי הרמ"א (רמ"ב, עמ' כח; רמ"ש עמ' מח; רד"ל עמ' עג).
- (מט) האוסרים:** יש שאלות גם בגידים עצמם, אף לאחר קילוף הקרום, כמו שהעיד הגר"נ פרנקל (רח"ר, עמ' נה). והרב ברוך רושגולד ראה עשרות אלפי עופות שהוזרקו בשוק, עם שאלות חמורות, כולל טריפות לכל הדעות והשיטות (רח"ר, עמ' נז; ראה עדות רב"ר, עמ' עו, הובא להלן אות סה).

**(נ) האוסרים:** בשוק שמזריקים בה, אפשר לקרוע הגיד ביד, מה שא"כ בשוק השניה. וזה מעיד שיש ריעותא גם בגיד עצמו (רח"ר, עמ' נו, סב). וראה לעיל (אות מד) על גמישות הגיד.

**(נא) המתירים (תגובה):** ראה לעיל בבירור המציאות (אות טו).

**(נב) האוסרים:** לעתים גם קילפו בודקי העדה"ח בשר מקולקל יחד עם הקרום (אמנם גם בלא זה הוא אסור, עקב הריעותא בקרום) (רח"ר, עמ' נו).

**המתירים:**  
הנהגת העדה"ח  
בדלקת זו  
לחומר

**(נג) המתירים:** כדי לצאת מכל נדנוד פקפוק, הנהיגו בהעדה"ח שאם הגיע החומר עד מקום אצבע במקום צוה"ג, אין מכשירים, וכן אם חומר החיסון דבוק לקרום; אף שמדינא בשני המקרים כשר העוף (רמ"ש, עמ' מט).

**האוסרים:**  
הנהגת העדה"ח  
בזה לא  
מספיקה

**(נד) האוסרים:** לפי רוב הפוסקים כבר באצבעיים אין להכשיר. ובכלל, בפועל ברשתות השיווק רואים יותר מ-60% עם כתם קרוב לצומת הגידים (רח"ר, עמ' ס; וראה לעיל אות ט).

## נידונים נוספים

**האוסרים:** עצם  
הנקב בצוה"ג  
יתכן שמטריף,  
גם ללא בעית  
החומר

**(נה) האוסרים:** כיון שהזריקות הן בצוה"ג עצמו (וכדלעיל בבירור המציאות אות כב), גם בלי הנידון של חומר הזריקה והשפעתו על הגידים, הרי שיש לדון מצד אחר, שהמחט עצמה מטריפה, כיון שנוקבת בצוה"ג (כמו שהוברר שמזריקים בצוה"ג עצמו). והיא מחלוקת הפוסקים בכה"ג (רח"ר, עמ' כ, לב, לה; רד"ש, עמ' מ, עט - ושם כתב בפשיטות להטריפם, ועיי"ש ראיותיו; רב"ר, עמ' מד; רד"ל עמ' עג).

**המתירים:** נקב  
בצוה"ג אינו  
מטריף

**(נו) המתירים (תגובה):** זריקה במקום צוה"ג עצמו, אף שאין זו הנהגה טובה, מ"מ אינה מטריפה העוף (רמ"ב עמ' כט). וראה עוד לעיל (אות כב).

**האוסרים:** יש  
לדון, שהדלקת  
מטריפה אף  
באינה סמוכה  
לצוה"ג, כיון  
שאנו יודעים  
שסופה לכלות  
הגיד

**(נז) האוסרים:** יש לדון, אף כשלא הגיע הדלקת סמוך לצוה"ג, מ"מ כיון שאנו יודעים שעתיד בהמשך להגיע לצוה"ג ולהטריף, וכמה שישוהו העופות יותר, יהיו יותר טריפות (כמו שהעיד הנסיון, ראה לעיל בבירור המציאות אות כו), יתכן שהעוף אסור כבר עתה (רח"ר, עמ' כה, ועמ' י).

**האוסרים:** לא  
בדקו את  
הבדיקה  
המוזכרת  
במהרש"ם

**(נח) האוסרים:** כשכן סומכים על בדיקה, כגון בתרנגולי הודו, כתב המהרש"ם (דעת תורה נו, יט) שצריך לבדוק עם מחט וחוט בתוכו, וכורך סביב כל גיד וגיד, ובדיקה זו לא נעשתה בעופות של העדה"ח (רח"ר, עמ' לא, נח).

## הנידון על זריקות בחזה

- המתירים:** המתיירים: בזוריקות בחזה יש חשש לנזק באיברים פנימיים, מחמת המחט או החומר
- נט) המתירים:** יש חשש של ניקבו האיברים הפנימיים, ובמשהו נטרף, ואף בצורת ההזרקה כיום יש חשש זה (רמ"ש, עמ' ח, מד, מט).
- ס) המתירים:** לדברי האוסרים שחוששים שחומר ההזרקה גורם לשינוי בגיד, א"כ הוא יכול גם לנטוף לאיברים הפנימיים, ולנקבם במשהו. וגם בצורת ההזרקה הקיימת יש חשש זה (רמ"ש, עמ' מט, ח).
- סא) האוסרים (תגובה):** בצורת ההזרקה הקיימת, אין חשש לפגיעה באיברים פנימיים (רב"ר, עמ' מד; רח"ר, עמ' כה, נא; רנ"פ עמ' סד; רד"ל עמ' עג). ואחרי שהחומר נספג לתוך הבשר מתפשט לכל הגוף בשהו, ובזה אין חשש טריפה (רנ"פ, עמ' סז). ועוד, שאם יפגע המחט או החומר באיברים פנימיים ימות העוף (רח"ר, עמ' נא; רנ"פ עמ' סה). ורואים גם שהאבר שבו הוזרק משתבח אחר הזריקה. וגם אפשר לצרף שרואים שחי"ב חודש אח"כ (רנ"פ, עמ' סו, עיי"ש מדברי הפוסקים). ובחזה ניתן לעקוב אחרי מקום הזריקה (רח"ר עמ' כה, נב). וראה להלן (אות סד).
- סב) המתירים (תגובה):** א"א לסמוך על נסיונות הרופאים כדי לוודא שהעוף ימות (רמ"ש, עמ' מה).
- סג) המתירים:** מקום הראוי לזריקה בחזה הוא מצומצם בהרבה מאשר מקום הראוי לזריקה בשוק, כך שגם אם יסטה בטעות מהמקום, אין חשש שיצא חוץ למקום הזריקה. וגם מקום הזריקה ניכר מבחון, וא"צ למשש (רמ"ש, עמ' מה).
- סד) האוסרים (תגובה):** בענין שטח הזריקה, המציאות מכחישה זאת מכל וכל, והשטח בחזה גדול יותר (רח"ר, עמ' נא). וכל גודל השוק אינו אלא כסנטימטר וחצי, כך שהמקום שאפשר להזריק בו לפי הוראות העדה"ח (החצי העליון של השוק) הוא כשלשת רבעי ס"מ (רח"ר, עמ' כג, נא; וראה רד"ש פרוטוקול עמ' כז, ורב"ר עמ' מד). מה שאין כן בחזה, רוחב השטח הוא בין 5-6 ס"מ, ואורכו בין 3.5 ל-4 ס"מ (בעופות בני 11 יום) (רח"ר, עמ' נא). בעבר היו מזריקים ביום הפקיעה, והיה קשה לצמצם מקום הזריקה, אבל כיום שמזריקים אחרי שגדל כמה ימים, השטח בחזה יותר גדול (רנ"פ, עמ' סה). בהזרקה בחזה, משגיח יכול לפקח על 10 מזריקים, מה שאין כן בהזרקה בשוק שצריך משגיח לכל מזריק (רח"ר, עמ' נא - נב; וראה לעיל בבירור המציאות אות כד).
- סה) האוסרים:** בזריקה בחזה מעולם לא היו בעיות שגרמו לטריפת עקב ההזרקה שם (רח"ר, עמ' נא; רב"ר, עמ' עו), מה שאין כן בהזרקה בשוק, שאפילו אם מזריקים בחצי העליון, החומר יכול לנטוף למטה (רח"ר, עמ' נא; וראה לעיל בבירור המציאות אות כב), וברוב הפעמים מוצאים עופות שהם לכל הפחות ספק טריפה. מאות אלפי עופות מלאים דם ומוגלה (רב"ר, עמ' עו; וראה לעיל אות מט).
- האוסרים:** בחזה מעולם לא היו שאלות מחמת הזריקה, משא"כ בשוק